

Çevre Jeolojisi Açısından (Perspektifinden) Tıbbi Jeoloji'nin İlkeleri ve Sorunları

Ali Yılmaz¹ & Fuat Özyonar¹

¹CÜ Mühendislik Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü,
TR-58140 Sivas, Turkey
(E-mail: ayilmaz@cumhuriyet.edu.tr)

ÖZ

Tıbbi jeoloji, çok disiplinli yeni bir ilgi alanı olup, çeşitli ortamlarda yer alan insanlarda, hayvanlarda ve bitkilerde meydana gelen sağlık sorunları ile doğal jeolojik ortam arasındaki ilişkileri incelemektedir.

Tıbbi jeolojinin temel ilkeleri, iz elementlerin seviyesi ile doz-tepki etkileri üzerinde yoğunlaşır. Bu etkilerin çoğu, kirliliğe neden olan insan faaliyetlerinden bağımsız olarak ortaya çıkmaktadır. İz elementlerin ana kaynağı, kayalar ya da topraktır. İz elementlerin canlıların bünyesine girmesi, çeşitli yollarla olmaktadır. Sonuç olarak, yerel jeolojiye ve geleneksel jeolojik süreçlere bağlı olarak iz element derişimleri insan bünyesinde ve çevrede derişebilir. Bu derişim, çevre ve insan sağlığını belirgin bir şekilde etkilemektedir.

Günümüzde, hastalıkların oluşumunda, coğrafik farklılıklara ilişkin bazı örnekler; yerel jeolojik faktörlerden kaynaklanmaktadır. Jeolojik faktörlere bağlı hastalıklara ilişkin tespitler ise, Dünya'da ve Türkiye'de giderek artmaktadır.

Ne var ki, yapay gübrelerin tarımdaki uygulamaları doğal jeolojik ortamı derişirtmekte, gıda ve suyun bir yerden başka bir yere taşınması jeolojik faktörlerin izlenmesine elvermemektedir. Bunlar ve sonuç olarak biyojeokimyasal döngülerin derişimleri sağlığı ve hastalıkları etkileyen temel jeolojik faktörleri maskeleyen ve bu da tıbbi jeologun çalışmasını güçleştirmektedir.

Anahtar sözcükler: Tıbbi jeoloji, iz elementler, doz-tepki etkileri, coğrafik dağılım